

Manifestacija slovenske in demokratične zavednosti

V nedeljo se je v Bazovici pred spomenikom naših narodnih junakov zaključil spominski tek zamejske slovenske mladine v počastitev 20-letnice zmage nad fašizmom in nacizmom. Ogromna množica ljudi je burno pozdravila skupino šestih tekačev, ki so prinesli spominsko palico pred spomenik. Zaključno svečanost je začel pesnik Filibert Benedetič, ki je med drugim dejal, da so mladi tekači ponesli s spominsko palico v številne slovenske vasi duha idealov, za katere so skozi 45 let žrtvovali svoje moči in padli naši najboljši možje in fantje, ter poudaril, da se slovenska mladina obvezuje, da dokonča delo, ki so ga začrtali padli za svobodo. Nato je prebral spominsko listino, ki so jo mladinci prebrali v vseh krajih, kjer se je ustavil spominski tek.

Takoj zatem so predstavniki raznih organizacij položili pred spomenik vence. Med njimi je bil tudi lovorov venec liste Slovenske skupnosti s tribarvnimi trakovi.

ZA NARODNO SVOBODO IN DEMOKRATISCNE PRAVICE

Sledil je govor podpredsednika športnega združenja »Bor« Oda Kalana, ki je govoril v imenu vse slovenske mladine, ki je organizirala to veličastno manifestacijo. Poudaril je, da je pri organiziranju spominskega teka vodila slovensko mladino le ena sama misel: misel na tiste, ki so padli za svobodo svojega naroda. Slovenska mladina ne bo nikdar pozabila na njihove ne-sebične napore, neizmerno trpljenje in žrtvovanje. Zatem je govornik orisal 45-letni vztrajni boj Primorcev, ki je terjal ogromno žrtev in velik krvni davek. V tem boju so naši ljudje vztrajali, ker so bili prepričani, da se borijo za narodno svobodo in demokratične pravice. Svoja izvajanja je govornik zaključil z ugotovitvijo, da smo še daleč od ciljev, za katere so padali naši najboljši sinovi. »Še po dvajsetih letih — je poudaril govornik — odrekajo preostanki fašizma in šovinistične miselnosti naši manjšini pravice, ki ji pripadajo. Poglavitno je sedaj eno samo vprašanje: ima ali nima manjšina pravice do življenja? Če jo ima, kakor to jamči ustava, kakor to jamči mednarodno pravo, je to življenje v svobodi in ne raznarodovanje«.

POTEK SPOMINSKEGA TEKA

Sledil je program, med katerim so mladinci prebrali nekaj spisov Stanka Vuka in Pinka Tomažiča, združeni pevski zbori so zapeli nekaj ljudskih in partizanskih pesmi, vmes je pa igrala koračnice godba iz Trebč in Gropade.

Veliki spominski tek se je začel v sredo,

26. maja, ob zgornjem Belopeškem jezeru, šel čez Beneško Slovenijo, Goriško in Tržaško ter se v nedeljo popoldne zaključil pred spomenikom bazoviških junakov. Povsod so mladince sprejemali z navdušenjem, v mnogih vaseh so tekače sprejeli s petjem, pozdravnimi govori in z recitacijami. Tekalci in mladinci, ki so jih spremljali, so se zaustavljali na svoji poti pred mnogimi spomeniki in spominskimi ploščami, ki pričajo o velikih žrtvah, ki jih je slovensko ljudstvo dalo za zmago narodnostnih pravic in demokratičnih svoboščin.

V BENEŠKI SLOVENIJI

Med številnimi lepimi sprejemi, ki so jih doživeli udeleženci spominskega teka, jih bomo zaradi pomanjkanja prostora omenili le nekaj.

Zelo občuten je bil sprejem v gorski vasi Matajur v Beneški Sloveniji. Na pokopališču so se zbrali vsi vaščani z domačim župnikom Paskvalom Gujonom na čelu. Pred grobom, kjer leže posmrtni ostanki devetih partizanov, se je najprej Izidor Predan zahvalil mladincem, ki so se poklonili žrtvam, nato je pa župnik skupno z vsemi vaščani in mladinci zmolil Oče naš za padle bojevnike.

V STEVERJANU

Zelo sugestivna je bila tudi svečanost v Steverjanu, kjer se je zvečer zbrala pred spomenikom padlih vsa vas ter dočakala tekače športnega društva »Olimpija«, ki so prinesli spominsko palico. Stafeto je najprej pozdravil župan Hermenegild Podveršič, ki je orisal preganjanje Slovencev pod fašizmom in nacizmom. Dejal je, da so nas oropali vseh narodnih in človečanskih pravic in nam prizadeli ogromno gorja, toda našega duha niso strli. Ko je kelih prekipel, je naše ljudstvo zgrabilo za orožje ter pomagalo uničiti fašistično in nacistično nasilje. Zatem je spregovoril še dr. Karel Primožič, ki je poudaril, da je dolžnost mladine, da črpa iz preteklega odpora smernice za naš nadaljnji obstoj. Po recitacijah sta zapela nekaj pesmi zbora Slovenskega katoliškega prosvetnega društva in društva »Briški grič«.

V NABREŽINI

Tudi Nabrežina je pripravila spominske-mu teku lep in množičen sprejem. Pred spominsko ploščo na trgu se je zbrala vsa vas, ko je župan Drago Legiša pozdravil prihod tekačev s tehtnim in spodbudnim govorom, v katerem je opozoril na nekatere naše realne probleme, katere lahko rešimo tudi mi Slovenci sami, če bomo zavedni,

Nato je sledila v nabito polni dvorani prosvetnega društva »Igo Gruden« proslava, ki so jo pripravili nabrežinski mladinci. Na njej je govoril psatelj Boris Pahor, ki je orisal preganjanje Slovencev in njihov boj za doseg naših pravic. Nastopila sta tudi nabrežinski mešani mladinski zbor in zbor Vesna iz Svetega Križa.

NERAZUMLJIV UKREP

Med tekom v nabrežinski občini je prišlo do incidenta na tej sicer dobro organizirani in disciplinirani manifestaciji. Predstavniki policijskih oblasti se zahteval, da morajo prireditelji teka odstraniti bele, modre in rdeče trakove, s katerimi je bila okrašena spominska palica, ter je zagrozil, da bodo prekinili tek, če tega ne bodo storili. Zastopniki javne varnosti so dejali, da bi bili morali organizatorji v prošnji za prireditve navesti, da bo palica okrašena s trakovi. Kljub temu je pa tako ravnanje nerazumljivo, saj so tekači nosili okrašeno palico po Kanalski dolini, Beneški Sloveniji in Goriški, ne da bi jih na to kdo opozoril. Slovenska javnost je dobila vtis, da ti trakovi niso bili komu všeč in da jih je zato dal odstraniti.

V REPNU IN NA OPCINAH

Lepa proslava je bila tudi v Repnu pred spomenikom 19 padlih. Spominsko palico sta pozdravila Karel Guštin in župan Michael Guštin, ki je podčrtal 45-letni nenehni boj primorskih Slovencev za narodnostne in človečanske pravice. V tem boju so sodelovali Slovenci vseh svetovnih nazorov. Vztrajali so, ker so ljubili svoj narod in svobodo ter bili globoko prepričani v pravičnost svojega boja in končno zmago nad zatiralci. Župan Guštin je tudi naglasil, da še vedno obstaja nevarnost za obstoj celotne slovenske manjšine. Potujčevanje se sicer ne izvršuje več z nasiljem, pač pa z drugimi metodami, ki so morda bolj uničujoče od takrat, ko so nas s silo gonili z naše zemlje.

Iz Repentabora je spominski tek krenil na Opčine, kjer so ga ljudje pričakali na strelišču in pokopališču. V slednjem kraju je bila zbrana množica. Spominsko palico je v imenu mladine pozdravil učitelj Armando Škerlavaj, dekan Nataj Silvani in duhovniki Jože Vidmar, Franc Štuhec in Diamant Čok so opravili molitve za mrtve, cerkveni pevski zbor je pa zapel pretresljive nagrobnice »Jaz sem Vstajenje«, »Žrtvam« in »Nagrobnico«.

Z Opčin so tekači krenili v Barkovlje in nato skozi Trst v Kulturni dom. V ulici Ghega se je tek za hip zaustavil pred plo-

(Nadaljevanje na 3. strani)

RADIO TRST A

• NEDELJA, 6. junija, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojano; 10.30 Poslušali boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.00 S pesmijo na planine; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Andrejček išče botra«; Mladinska radijska igra, napisal Saša Martelanc; 12.00 Nabožne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi. Urednika Mitja Volčič in Dušan Černe; 15.00 Pojeta: Françoise Hardy in Fausto Cigliano; 15.30 »Krokodili«. Drama v treh dejanjih, napisal Guido Rocca. Igra Radijski oder, režira Jože Peterlin; 18.30 Glasba s filmskih travkov; 20.30 Iz slovenske folklore - Lelja Rehar: »Sinka je zibala«; 21.00 Vabilo na ples.

• PONEDELJEK, 7. junija, ob: 11.45 Glasbeno potovanje po Evropi; 12.15 Lelja Rehar: »Sinka je zibala«; 17.20 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu, pripravil Danilo Sedmak; 18.00 Ne vse, toda o vsem, poljudna radijska enciklopedija; 18.30 Koncertisti naše dežele. Kitarist Dragotin Lavrenčič; 19.00 Ansambel »Veseli Planšariji«; 19.15 Plošče za vas: 34. quiz oddaja; 21.00 Sergej Prokofjev - Mira Mendelssohn: »Zaroka v samostanu«, komična opera v štirih dejanjih in devetih slikah.

• TOREK, 8. junija, ob: 11.45 Florentinski motivi; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 17.20 Italijanščina po radiu. Spopolnjalni tečaj; 19.15 Dante Alighieri: »Dante v prevodih Zupančiča in Ušeničnik«; 20.35 Kulturni odmevi - dejstva in ljudje v deželi; 22.00 Slovenske novele: Ivan Pregelj: »Moja krivda, moja največja krivda«; 23.00 Komorna glasba v začetku dvajsetega stoletja: Paul Hindemith.

• SREDA, 9. junija, ob: 11.45 Naš juke-box; 12.00 Alessandro Manzoni: Zaročenca: »Don Abbondio«, prevedel Andrej Budal, za radio priredil Martin Jevnikar. Izvajajo dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu, oddajo vodi Jože Peterlin; 13.30 Prijetna srečanja, izbor motivov in izvajavcev; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Skladatelji v očeh njihovih sodobnikov, pripravil Dušan Pertot; 19.15 Higiena in zdravje, pripravil Dr. Rafko Dolhar; 21.00 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 21.35) Iz pesniških gajev - Josip Tavčar: »Corrado Govoni«.

• ČETRTEK, 10. junija, ob 11.45 Mali ansambli; 12.15 V Trstu pred sto leti; 17.20 Italijanščina po radiu; 17.40 iz albuma lahke glasbe, pripravila Susy Rim; 18.30 Glasbena oddaja za mladino, pripravil Dušan Jakomin; 21.00 »Dialogi«. Drama v enem dejanju, napisal Primož Kozak. Igra člani Slovenskega gledališča v Trstu, režira Jože Babič; 22.30 Glasbeni avtorji Furlanije-Juljske krajine.

• PETEK, 11. junija, ob: 11.45 Novi pevci lahke glasbe; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Slovenski solisti - Flavist Fedja Rupel, pri klavirju Fred Došek - Pavel Šivic: Sonata za flavto in klavir; 19.00 Kvintet Avsenik; 19.15 Italija in južni Slovani v letih 1848-1918 - Miloš Vauhnik: »Italijanski vojaki na Solunski fronti«; 20.35 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe. V odmoru (približno ob 21.30) Socialne vede.

• SOBOTA, 12. junija, ob: 11.45 Vokalni in instrumentalni solisti; 12.15 Kulturni odmevi - dejstva in ljudje v deželi; 15.00 »Volan«. Oddaja za avtomobiliste; 16.00 Zgodbe prve svetovne vojne - Corrado Alvaro: »Dvajsetletnik na fronti«; 17.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine; 17.20 Drugi Vatikanski koncil. Poročila in komentarji; 17.30 Pisani balončki. Radijski tednik za najmlajše, pripravila Krasulja Simoniti; 19.15 Družinski obzorik. Urednik Ivan Theuerschuh; 20.35 Teden v Italiji; 20.45 Slovenski oktet; 21.00 Alessandro Manzoni - Zaročenca: »Doktor Zmešnjavec in oče Cristoforo«, prevedel Andrej Budal, za radio priredil Martin Jevnikar. Izvajajo dijaki slovenskih višjih srednjih šol v Trstu, oddajo vodi Jože Peterlin; 21.45 Vabilo na ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 6. junija, nedelja: Binkošti, Milutin
- 7. junija, ponedeljek: Zorica, Robert
- 8. junija, torek: Medard, Vila
- 9. junija, sredo: Primož, Prvan
- 10. junija, četrtek: Miloš, Marjeta
- 11. junija, petek: Srečko, Darinka
- 12. junija, sobota: Cedimir, Flora

Vladni kaos in boji v Vietnamu

V Južnem Vietnamu še dalje vlada zmeda na vrhu, kjer vlada zapira generale in častnike, ki so jo hoteli vreči, istočasno pa demonstrirajo proti njej množice katoličanov, ker jih zatira, verjetno na ljubo budistom, ki so se zadnje čase nekam pomirili. Katoliški demonstranti tudi dolžijo sedanjega predsednika vlade, da želi nevtralnost Južnega Vietnama. Vse kaže, da smrdi južnovietnamska riba pri glavi.

Medtem se nadaljujejo po vsej deželi spopadi med vladnimi silami in Američani na eni ter gverilci Vietkonga na drugi strani. Komunistični gverilci pripravljajo vladnim silam zasede, v katerih so pretrpete že hude izgube. Pred pogoni ameriških sil pa se gverilci navadno hitro umaknejo v gorovja, tako da te sploh ne dobe stika z njimi. Kjer se to le zgodi, imajo tudi gverilci hude izgube, zlasti še zaradi napadov ameriških letal.

Ameriško in južnovietnamsko letalstvo medtem tolčeta cilje v Severnem Vietnamu, obstrelujeta avtomobilske kolone na cestah, bombardirata mostove in brodeve, ki so nadomestili porušene mostove, potapljata rečne ladje in uničujeta vojaška skladišča in radarske naprave. Škoda, ki jo je povzročilo večmesečno bombardiranje, mo-

ra biti že ogromna; na srečo je v glavnem omejena na vojaško področje, vendar zelo trpi tudi prebivavstvo, že zaradi uničenih prometnih zvez, otežkočene preskrbe z živili in zaradi živčne napetosti, a tudi človeških žrtev, čeprav nehotenih, najbrž ni malo.

Zadnje čase je začel radio Peking groziti s kitajsko intervencijo, katero je prej ali slej pričakovati. To da sklepati še več znakov, med njimi to, da razdeljujejo kitajski vojski nove uniforme in da so odpravili vojaške šarže, verjetno zato, da bi v primeru vojne otežkočili identificiranje častnikov, ki bi padli v vojno ujetništvo.

Papeževa potovanja

Neki angleški list je objavil novico, da namerava Pavel VI. obiskati v prihodnjih tednih Anglijo. To potovanje naj bi pomenilo povračilo obiska, katerega je opravil v Rimu pri papežu Janezu XXIII. anglikanski nadškof iz Canterburyja v letu 1960.

Vatikansko državno tajništvo je pa to vest uradno zanika. Ni se pa izjavilo ne pritrdilno, ne odklonilno glede papeževga potovanja na Poljsko. Že dolgo se govori, da je papež sprejel povabilo poljskega kardinala Višinskega, da bi prišel na Poljsko, ko se bodo obhajale velike svečanosti ob tisočletnici pokristjanjenja poljskega naroda.

Ta obisk bi imel velikanski odmev med vsemi narodi za tako imenovano železno zaveso.

Titovi obiski

Jugoslovanski predsednik Tito je prišel v spremstvu zunanjega ministra na šestdnevni obisk v Prago. Češkoslovaška vlada namerava okrepiti trgovinske zveze z Jugoslavijo. Časopisi pišejo tudi, da nameravajo Čehi usmeriti svoje gospodarske načrte po jugoslovanskem bolj liberalnem vzorcu. Razgovori naj bi torej načeli tudi ta vprašanja.

Iz Prage bo Tito odletel tudi v vzhodni Berlin, od tam pa v Moskvo. Ta obisk ima bolj političen značaj kot praški. Predvsem kaže, da hoče Jugoslavija ohraniti dobre zveze tudi z Vzhodom. Obenem pa se bodo jugoslovanski državniiki neposredno poučili o stališču Sovjetske zveze sprito novih političnih zapletljajev v svetovni politiki.

Smrt pod zemljo

Pretekli petek ponoči se je pripetila v indijskem premogovniku Bhor ena največjih rudniških nesreč v zadnjih letih. Prav med izmeno dveh delavskih skupin je eksplodiral zemeljski plin. Pod ruševinami je ostalo zasutih približno 375 mrtvih. Le nekaj težko ranjenih so reševalci potegnili na dan.

Največja rudniška nesreča zadnjih stoletij se je pripetila leta 1942 v mandžurskem premogovniku Honkeiko. Zahtevala je 1549 smrtnih žrtev. Zadnjo podobno nesrečo so zabeležili pred tremi leti v Saarbrückenu. Zasutih je bilo 298 rudarjev.

Zdi se, da bo prišlo v Dominikanski republiko do kompromisne rešitve in da bo sestavil vlado bivši poljedelski minister v Boschovi vladi Guzman. Nova vlada naj bi čimprej pripravila nove volitve.

Sleparije na račun trpljenja

Poleg sleparij s tobakom, soljo, stavbišči in drugim, ki so jih odkrili pred kratkim, je prišla na dan še nova, ki je še grša kot one.

Visoki nameščenci in zdravniki pri Zavodu za socialno skrbstvo (INPS) so se okoristili skoro za eno milijardo na račun nedolžnih tuberkuloznih otrok. Zdravnik Aliotta, sin upravnega svetnika INPS, še dva druga zdravnika in en odvetnik so dosegli od zavoda pravico, da odpirajo zasebna zdravilišča za jetične otroke. Socialno skrbstvo jim je za vsakega bolnika plačevalo od 1400 do 2000 lir dnevne vzdrževalnine. Oni so pa jetične otroke pošiljali v neke samostanske bolnišnice, kjer so za vsakega oskrbovanca plačevali le po 800 lir dnevno. Razliko po 1200 lir na oskrbovanca so pa spravili v svoj žep in so si na ta nesramni način nabrali ogromne milijone na račun trpečih otročičev. Sleparsko so si nagnobili, kot je ugotovila sodna oblast, eno milijardo in 150 milijonov lir. Za to vsoto bodo po paragrafihi sojeni.

Ne bodo pa odplačali s pravno kaznijo solz in trpljenja nedolžnih malčkov, ki morajo hirati, da visoki gospodje bogatijo z denarjem, namenjenim za lajšanje bede.

Pri tej grdi zadevi na je zanimivo še tole: bivši uradnik pri INPS Antonio Panzali je že pred meseci opozoril svoje nadrejene, da se gode neke sleparije s tistimi zdravilišči za tuberkulozne otroke. Njegov glas je ostal g'as vpijočega v puščavi. Še več, proglasili so poštenjaka za blaznega in ga zaprli v norišnico. Sedaj pa je rimski državni pravdnik ugotovil, da so Panzali jeve pritožbe pravilne, in je tiste štiri gospe pri INPS ukazal zapreti.

Izdajatelj: »Novi list« d. z. o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ulica Sv. Frančiška 20 - telefon 29-477

Velik ameriški uspeh v vesolju

Američani so v četrtek ob 15. uri izstrelili z oporišča Cape Kennedy vesoljsko kabino »Gemini IV«, v skladu z načrtom »Gemini«. V kabini sta dva astronauta, McDivitt in White, ki zdaj krožita okrog Zemlje s hitrostjo 28.000 km na uro in v povprečni oddaljenosti okrog 200 km enkrat se Zemlji bolj približata, potem se spet oddaljita od nje, ker krožita v elipsi. V krožnici naj bi ostala skoraj 98 ur. Določeno je, da se bosta vrnila na Zemljo v ponedeljek ob 16.50 po našem času.

Pozno popoldne so radijske oddaje že oddajale sporočilo, da se je astronautu Whiteu posrečil senzacionalni povig, da je v krožnici izstopil iz vesoljske kabine in se prosto gibal po praznem prostoru, v stanju breztežnosti. Gibal se je s pomočjo pištole na reakcijski pogon. Namen podviga je bil, da naj bi se White približal drugemu členu nosilne rakete, ki leti nekoliko za kabino, od katere se je odklopil. Predvidevali so, da bo člen letel za kabino v razdalji sedem do devet metrov, izkazalo pa se je, da znaša razdalja okrog 90 metrov. Tako je sicer ostal White precej dalje časa zunaj kabine, kot je bilo predvideno, vendar pa ni mogel doseči drugega člena.

V hipu, ko se je White pognal v vesoljski prostor zunaj kabine, je ta letela med svojim kroženjem okrog Zemlje proti ameriški kalifornijski obali iz smeri Tihega oceana. To je bilo ob 20.44 po srednjeevropskem času. McDivitt je ostal pri krmilu kabine ter je skozi okno sledil gibanju svojega kolega ter ga tudi filmal. White je ostal zunaj 20 minut, približno sedem minut več, kot je bilo predvideno. Očitno se je zunaj dobro počutil in se celo zabaval. McDivitt ga je dvakrat poklical nazaj v kabino, a onemu je ugajalo zunaj. McDivitt je sporočil, da je kabina poskočila kot žoga vsakokrat, ko je White »ustrelil« s svojo reakcijsko pištolo na stisnjen kisik, da si je pomagal naprej ali nazaj. Zaradi varnosti in za ohranitev radiotelefonskih stikov je ostal White povezan s kabino s skoraj 8 metrov dolgim kablom.

Tudi White je imel filmsko snemalno kamero, ki je začela avtomatično snemati v hipu, ko je izstopil v vesoljski prostor. Posnela je 30 metrov barvnega filma. Med svojim sprehodom zunaj kabine je McDivitt govoril in se šalil s svojim tovarišem. Ob koncu svojega sprehoda je White sporočil funkcionarju vesoljske ustanove na Zemlji, da v nobenem položaju, v katerem se je znašel zunaj kabine, ni izgubil čuta za orientacijo. Zdravniki so nato odredili Whiteu, naj skuša za nekaj ur zaspati, medtem ko bo McDivitt sam krmilil kabino »Gemini 4«. Ravnatelj ameriške vesoljske ustanove so izjavili, da so izredno zadovoljni s potekom poleta. Zbrali so že precej podatkov, ki bodo koristni za bodoče polete.

Nekaj posnetkov o izstrelitvi ameriške vesoljske kabine so predvajali v četrtek zvečer tudi po sovjetski televiziji. Komentator je dejal, da je ta ameriški podvig glede na to, da so se odpovedali vesoljskemu

stiku med kabino in drugim štadijem nosilne rakete, samo ponovitev Leonovega podviga v mesecu marcu. Če bi se bil posrečil ta stik, bi se bile Združene države prvič znašle glede vesoljskih poletov pred Sovjetsko zvezo. Leonov je ostal v vesoljskem prostoru samo približno 10 minut.

Ravnatelj angleške zvezdarne Jodrell bank, prof. Lowell, je izjavil, da so si Sovjeti in Američani zdaj vstric v svoji tekmi proti Luni.

V 20 minutah, kar se je mudil White zunaj kabine, je ta preletela vso širino ozemlja Združenih držav, od Kalifornije do Floride.

Novice po svetu

Ker so pri nedavnih belgijskih volitvah napredovale v glavnem flamske stranke, je pričakovati, da bo prišlo v tamkajšnjem narodnostnem sporu do novega razvoja.

V Boliviji je bilo sklenjeno premirje med vladajočim vojaškim odborom in stavkajočimi rudarji in drugimi delavci, ki so se spopadali z vojaštvom. Nemiri so zahtevali 70 mrtvih in več sto ranjenih. Vlada hoče izvesti odločne reforme v znamenju varčevanja in racionalizacije cinkovih rudnikov. Zaradi tega misli odpustiti mnogo tisoč rudarjev.

Manifestacija zavednosti

(Nadaljevanje s 1. strani)

ščo, posvečeno obešencem. Tu se je zbralo več sto Slovencev, ki so s ploskanjem pozdravili tekače.

V Kulturnem domu je tekače sprejel predsednik začasnega odbora za upravo doma dr. Frane Tončič, ki je naglasil, da je proga, ki so jo pretekli mladinci, slovenski Križev pot, ker ob njej počiva na stotine slovenskih žrtev ter še nosi posledice naše obupne borbe za obstanek, ki je v svoji najhujši fazi trajala nad 40 let.

Lepo so dočakali tekače tudi v dvorani na stadionu pri Svetem Ivanu. Pozdravila sta jih predsednik društva »Škamperle« Niko Škamperle in predsednik športnega združenja BOR Dušan Košuta, ki je poudaril, da je prav, da je množično proslavo zmage nad fašizmom in nacizmom organizirala mladina, saj je prav mladina pred več desetletij nosila glavno breme dolgega in krvavega boja za naš obstoj.

V BREGU, MILJAH IN BAZOVICI

Od Svetega Ivana je šel spominski tek skozi Lonjer, Boršt, Ricmanje, Rižarno, Milje, Korošce, Mačkovlje, Dolino, Boljunc in Bazovico. V Borštu je pozdravil tekače Niko Kosmač, ki je bil na bazoviškem procesu obsojen na 25 let zapor. Kosmač je izrekel zadovoljstvo, ker je današnja mladina istih misli, kakor je bila mladina v času fašističnega zatiranja slovenskega naroda. Z organiziranjem spominskega teka je današnja mladina dokazala, da zna ceniti 45-letni boj za naše narodnostne pravice.

Občutena in pretresljiva je bila proslava v Rižarni, kjer je policija dala sneti tribarvne trakove z venca, ki so ga položili ške-

ZOPET SMRT V ROVIH

Komaj se je poleg glas o strahoviti rudniški nesreči v Indiji, že je pretresla svet novica o številnih žrtvah v japonskem premogovniku Yamano na otoku Kyushu. Raztresk podzemskih plinov je zasu! 552 rudarjev; rešilo se jih je iz ruševin 316. Mrtvih pa je ostalo v rovih 236.

Nesreča, ki se je pripetila v ponedeljek, je ena najhujših, ki je prizadela japonske rudnike. V letošnjem letu so našli v njih že 461 mrtvih, več stotin pa ranjenih. Zaradi ponavljajočih se nesreč, je zajel val ogorčenja vse rudniško delavstvo, ki je stopilo v stavko. Gospodarje rudnikov dožje, da zanemarjajo varnostne naprave, in si kopičijo več dobička. Japonski minister za industrijo je podal ostavko z izjavo, da se čuti krivega, ker ni dovolj nadzoroval premogovna podjetja. V nevarnosti je tudi celokupna tokijska vlada.

KOPRSKI PRISTAN PRENATRPAN

Računajo, da bo koprski pristan letos dosegel promet 800.000 ton, od tega 200.000 ton tranzitnega prometa, v karem je na drugem mestu med jugoslovanskimi pristani, za Reko. Nadaljnje povečanje pristaniškega prometa pa ni mogoče, dokler ne bo zgrajena železnica Koper-Prešnica. Ta bi stala 9 milijard dinarjev.

GOMULKA PROTI PRIMASU

Gomulka je napadel kardinala Wyszyńskiego, zakaj ni skupaj s poljskimi škofi izdal pastirskega pisma za 20-letnico zmage nad Nemčijo.

DEKAN VIKTOR KOS ODLIKOVAN

Viktor Kos, dekan v Komnu, je bil imenovan za papeževga tajnega komornika (monsignorja). Novemu monsignorju iskreno čestitamo!

denjski mladinci. Ko so mladinci položili venec, je duhovnik Dušan Jakomin opozoril občinstvo, da je venec brez trakov, ter je pozval vse navzoče, naj vsak moli Boga, da bi se ti časi nikoli več ne ponovili za slovenski narod in tudi za tiste, ki so v tem trenutku storili omenjeno dejanje. V Rižarni se je spomnil spominskega teka in tamkajšnjih žrtev Klavdij Repič.

Na škedenjskem pomolu je pozdravil tekače še Edi Germek, nakar je tek krenil v Milje, kjer je pred neodkritim spomenikom govoril občinski odbornik Kilijan Ferluga.

Proslava v Mačkovljah je bila pristrčno domača. Sredi vasi so se zbrali skoraj vsi vaščani. Dr. Alojz Tul je v govoru podčrtal, da so Mačkovlje sorazmerno veliko žrtvale za zmago nad fašizmom in nacizmom ter za uresničenje narodnostnih pravic. Vas ima veliko število borcev in je bila celo požgana.

Zadnja postaja spominskega teka je bila v bazoviški cerkvi, kamor so ob pritrkavanju zvonov prinesli spominsko palico bazoviški skavtje. Sledila je maša zažalostna za padle žrtve, ki se je je udeležilo mnogo ljudi. Med mašo je domači župnik Marijan Živec govoril o odporu proti nasilju ter o težnji človeka po uresničenju osebne in narodne svobode. Med službo božjo je pel domači cerkveni zbor pod vodstvom dr. Hareja. Po maši je bila blagoslovitev spominske palice, nakar so jo mladinci odnesli pred spomenik bazoviških žrtev.

V Slomškovem domu v Bazovici je bila ves dan odprta razstava del zamejskih slikarjev, v kinodvorani je pa bil zvečer koncert zbora »Jacobus Gallus« iz Trsta.

D. D.

Tržaškega

Deželna vlada in razlaščenje

Na seji deželne zbornice, ki je bila pretekli petek v Trstu, je deželni poslanec Slovenske skupnosti dr. Škerk obrazložil svojo interpelacijo, v kateri je zahteval, naj deželna vlada posreduje pri pristojnih ustanovah, da bi vodstvo industrijskega pristanišča v Žavljah zvišalo odkupne cene za zemljišča, ki jih namerava razlastiti za gradnjo skladišč naftovoda Trst-Bavarska. Dr. Škerk je podprl svojo zahtevo po zvišanju odkupnih cen s številnimi pravnimi in gospodarskimi razlogi. Med drugim je dejal, da se tiče vprašanje razlastitve zemljišč in ustreznih odkupnih cen precejšnjega števila prebivalcev dolinske občine. Spomnil je, da je deželna uprava že proučevala razna vprašanja, ki zadevajo naftovod Trst-Bavarska.

Zakonita pričakovanja lastnikov

V ta namen je imenovala posebno komisijo, ki je naglo in dobro opravila svojo nalogo. Njeno zaključno poročilo vsebuje tudi priporočilo, da je nujno potrebno zadovoljiti zakonita pričakovanja lastnikov zemljišč, ki jih bodo uporabljali za naftovod. Očitno se je domnevalo — je poudaril predstavnik Slovenske skupnosti — da bodo spričo tega velikega dela, zasnovanega z ogromnimi finančnimi sredstvi, ponudili lastnikom zemljišč pravično ceno, tako da se v vseh pogledih poplača njihova gmotna žrtev. Žal pa so šle stvari drugače. Pristojni činitelji so sledili pogubnim sistemom, kakršne so v zadnjih letih uvedle nekatere ustanove v veliko škodo zlasti malih lastnikov. Italijanska družba za naftovod SIOT — je nadaljeval dr. Škerk — se je obrnila na ustanovo industrijskega pristanišča za nakup zemljišč, na katerih namerava zgraditi skladišča in druge naprave za naftovod.

Porazne posledice razlaščenja

Tako so na dolinskem županstvu pred kratkim razglasili prvi seznam lastnikov, katerim ponujajo 165 milijonov 299 tisoč lir za 336 tisoč 753 kvadratnih metrov razlaščenega zemljišča, torej po povprečni ceni 491 lir za kvadratni meter. Večina lastnikov bi tako dobila od 300 do 800 tisoč lir in samo 35 izmed njih bi prejelo nad milijon lir. Iz tega se vidi, kako nizke so ponujene cene, zlasti če pomislimo — je poudaril dr. Škerk — da bodo mnogi lastniki izgubili velik del svojih zemljišč ter si bodo morali poiskati zaslužek za vzdrževanje svojih družin na drugih področjih. Nekateri kmetje se bodo morali celo odreči svojim kmetijskim strojem in orodju, ki so jih nakupili z velikimi žrtvami, ker ne bodo imeli več na razpolago glavnega proizvodnega vira, to je — zemlje. Nato je predstavnik Slovenske skupnosti orisal nekatere že znane operacije ustanove industrijskega pristanišča v zvezi z nakupom zemljišč, na katerih zdaj deluje. Omenil je odlok Zavezniške vojaške uprave o ustanovitvi industrijskega pristanišča ter razne druge ukaze Zavezniške vojaške uprave in vladnega komisarja. Ka-

sneje — je nato dejal dr. Škerk — se je italijanska uprava zavedla, da gre za nekaj res nedopustnega ter odredila, da se uporablja v tem primeru zakon iz leta 1865.

Za pravično odškodnino!

Kaže pa — je poudaril predstavnik Slovenske skupnosti — da se ustanova industrijskega pristanišča ne zaveda te nove stvarnosti in zlasti ne, da so zemljišča blizu mesta in važnih prometnih zvez ter da so v bližini tudi na razpolago razne javne usluge. Zdi se tudi, da se ustanova ne zaveda, da mora znašati odškodnina za razlaščenega zemljišča znesek, ki je enak stvarni vrednosti nepremičnine, ter da je treba v pravni in gospodarski stvarnosti, v kateri živimo, upoštevati svobodo in nedotakljivost dobrin drugih, tudi kadar se lahko razpolaga s sredstvi, kot je razlaščenje v javno koristne namene. Pravica razlaščenega do pravične odškodnine ni drugotnega pomena. Zato je treba izplačati stvarno vrednost, to je — pravično ceno, ki bi bila v določilu za nepremičnino v svobodnem pogajanju. Poleg tega je treba tudi upoštevati vrednost obdelovalne zemlje, zato, ker je je na Tržaškem zelo malo, saj se je tu ustvarilo nesorazmerje med povpraševanjem in ponudbo. Ustanova industrijskega pristanišča je v preteklosti prisilila že mnogo lastnikov, da so se obrnili na sodišče ter je doslej izgubila vse tožbe. Sodišče je ugotovilo, da so bile ponujene cene prenizke.

Kljub temu pa nadaljuje industrijska pristaniška ustanova — je zaključil svojo obrazložitev dr. Škerk — po svoji stari poti.

Zagotovilo deželne uprave

Na interpelacijo predstavnika Slovenske skupnosti je obširno odgovoril deželni odbornik za industrijo in trgovino Marpilero. Slednji je zagotovil, da se bodo predstavniki deželne vlade v kratkem sestali z zastopniki ustanove industrijskega pristanišča in družbe SIOT ter posredovali, da se vprašanje prenizkih odkupnih cen pravično uredi.

CVETLIČNA RAZSTAVA

V miramarskem parku se nadaljuje 11. mednarodna cvetlična razstava, ki bo odprta do 6. junija. Letos je izredno bogata in nudi prav redke primerke iz rastlinskega sveta. Razstavljeni so edinstveni cvetovi črnih orhidej, cvetlice iz Japonske, mesnate rože iz južnoameriških pamp in lepo domače cvetje.

Razstava obsega 70 tisoč kvadratnih metrov površine. Udeležuje se je okrog 400 razstavljalcev iz 40 držav. Med temi je šest cvetličarjev s Tržaškega, od njih trije Slovenci.

V okviru cvetlične razstave so urejene tudi razstave fotograskih posnetkov in otroških risb, vse iz sveta cvetlic in rastlinja. Za otroške risbe so bili odlikovani tudi trije slovenski šolarji.

NOVA INTERPELACIJA SLOVENSKE SKUPNOSTI

Pokrajinski svetovalec Slovenske skupnosti inž. Milan Sosič je vložil na predsednika tržaške pokrajine doktorja Savono interpelacijo, v kateri zahteva, naj mu obrazloži, kakšne korake namerava storiti pokrajinska uprava za pravičnejšo zaščito zakonitih pravic razlaščenih lastnikov, na katerih bo družba za Čezalpski naftovod SIOT zgradila svoje naprave na področju dolinske občine.

ZAKLJUČNA ŠOLSKA PRIREDITEV

Dne 6. junija 1965 ob 16. uri bo v Kulturnem Domu zaključna prireditev vseh slovenskih osnovnih šol na Tržaškem. Vabila so na razpolago na šolah. Izkupiček je namenjen Šolskemu patronatu.

NAGRAJENA SLOVENSKA KNJIGARNA

V Italiji in tudi po drugih državah so v teku spominske slovesnosti, ki se bodo vrstile do konca leta. V Firencah, v Veroni in v Ravenni, kjer je Dante umrl leta 1321, se bodo zbirali dantologi z vsega sveta na študijske dneve. V Rimu se pripravlja svetovna Dantejeva razstava. Zupan iz Firenc je naslovil na ves kulturni svet povabilo za obisk pesnikovega rojstnega mesta. Italijanski literarni zgodovinarji so pridno na delu, da bi izsledili Dantejeve rokopise.

Te dni so imeli po vseh srednjih šolah, tudi na slovenskih, posebna spominska predavanja v počastitev genija, ki je stremel po združitvi zahodnega sveta v enoten kulturni krog.

V Trstu je slovenska knjigarna v ulici Sv. Frančiška razstavila v svoji izložbi razne slovenske prevode Dantejevih del. Razstavo je uredil slikar Klavdij Palčič. Dobila je drugo nagrado pri tekmovanju izložb tržaških knjigarn.

Beneška Slovenija

Cedad:

VINSKA RAZSTAVA

V soboto se je odprla v Čedadu kljub nestalnemu vremenu vsakoletna razstava domačih vin. Vrsta stojnic s steklenicami tokaja, pinota, traminca, merlota in zelenca je privabila veliko število poskušavcev dobre kapljice. Razstave se je udeležil tudi državni podtajnik Pelizzo s predstavniki pokrajinskih oblasti. Vinski pridelek je razstavljal okrog 25 vinogradnikov, deloma iz čedajske okolice, še več pa iz spodnjih Brd. S svojim vinom se je postavil tudi Miroslav Gradnik s Plešivega.

Poleg vinske pokušnje in razstave so bili na sporedu tudi folklorni nastopi, godba in p'esi, kar se je vse končalo v ponedeljek zvečer.

OVČJA VES

V noči med ponedeljkom in torkom se je zgodila na cesti blizu železniške postaje avtomobilska nesreča, ki je povzročila velikansko škodo, osebnih žrtev pa k sreči ne. Okrog 22.30 je drdrala iz Vidma proti Ovčji vesi avstrijska avtocična, napolnjena z bencinom. Nekaj sto metrov pred postajo je prišel nasproti tovornjak s priklopnikom. Obe vozili sta trčili in cisterna se je zvrnila s ceste na železniški tir. K sreči ni bil sunek tako močan, da bi se bencin vnel. Na cesti je v stoječi tovornjak sunil še tretji, ki je prihajal iz Pontebe. Na cesti in na progi so stali in ležali kar trije vozovi. Železniška proga je bila zaprta do jutra, ker so morali tovornjake dvigati z žerjavi, da se je mogel promet po večurni zamudi nadaljevati.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Duhovni profili

Odgovor Borisa Pahorja

Spoštovani gospod urednik,

v Vašem listu ste 13. maja objavili »Razgovor z Alojzom Rebulo«, v katerem pisatelj odgovarja na dve vprašanji v zvezi z mojim intervjujem. Zato Vam pošiljam te svoje pripombe in Vas prosim, da jih objavite na kulturni strani Vašega lista.

Najpoprej moram reči, da sem pri svojih odgovorih mislil samo, kako bi bralcem »Novega lista« odkrito in zgoščeno povedal svoje mnenje o tem, kar me je urednik spraševal; niti sanjalo se mi ni, da bi s komerkoli polemiziral, medtem ko vidim, da je kar polovica Rebulovega intervjuja polemičen spoprijem z mojimi stavki!

Nalaseč sem napisal stavki; zakaj Alojz Rebula se v resnici bojuje s črko in ne z duhom mojih odgovorov. Priznam, da me to zelo moti, ker je njegovo nagnjenje k nasprotovanju, ki je drugače lahko sijajno, v tem primeru nekoliko aritmično; moti pa me tudi pahljača preveč pisanih barv, s katero zaslanja svoj govor.

Tako nima na primer nikake osnove njegova bojazen, da se jaz s svojim pojmovanjem slovenstva približujem mitu. Mnenja sem, da nima človek, ki se je vrnil iz krematorijskega sveta, najmanjše sposobnosti za vero v mit. Mogoče bi lahko govorili samo o narobe-mitu, to je o apokaliptični podobi preteklosti.

Paveš (ne vem več kje) pravi, da ima mit korenike v potrebah človeške notranjosti. Čisto prav ima, čeprav ni to kako posebno odkritje. Ne razumem pa, da se tako vnet zagovornik klasike, kakršen je Alojz Rebula, tako zaganja v mit. Rad bi ga moral imeti. Tudi v atomskem veku. V atomskem veku bolj kakor kdajkoli poprej!

Slovenski mit? Zakaj pa ne? Jude so se s svojim mitom o izvoljenem ljudstvu pretolkli skozi vsa suženjstva. O, če bi njihova vera prinašala drugim zlo, potem prav, vredna bi bila obsodbe. A Jude so uporabljali svoj mit samo zato, da se ne bi razkrojili, zato da se ne bi asimilirali.

Naj pride torej takšen mit, ki bo reševal!

A prosim, kaj ima to opraviti s »enigmo bivanja«, s smrtjo in kaj vem še s kakšno kategorijo. Saj jaz nisem govoril o posmrtnem življenju, ampak o slovenstvu! Umreti bomo morali vsi, slovenstvo pa ni s to enigmo prav nič v zvezi. Lahko ga z enigmo povežemo mi, če umremo zanj. Zakaj če umremo zanj, smo rešili svojo človeško zvestobo prav tako in nič manj kakor nekoč kristjani v cesarskem Rimu ali Jud, ki je zvečer ležal poleg mene, zjutraj pa sem ga moral odnesti v predsobo peči.

»Was bist du? Jude?« ga je nekdo vprašal, ko je mumija imela še žive oči.

»Leider,« (na žalost) je dahnil.

To sta bila smrt in judovstvo.

Na žimnici poleg Juda sta bila smrt in slovenstvo Iva, ki je prodajal oglje v Rojanu.

Judovstvo in slovenstvo sta bili torej kategoriji, ki sta bili (in sta še) ogroženi, zato sta takrat dajali smrti smisel, ki ga ta drugače ne bi imela. In zato danes, ko so takšne kategorije še zmeraj ogrožene, nima smisla filozofirati o »nadnacionalnem trpljenju«. Ko bomo v intervjujih govorili o smislu trpljenja, žrtvovanja, smrti, itd., bodo vse te razlage na mestu; tako pa se Alojz Rebula zaleta v vrata, ki so na stežaj odprta.

Ne, in prav nič ni res, da lahko, kakor to dela on, primerja Slovence z Madžari, če zavoljo drugega ne, zavoljo bridke resnice, da smo Slovenci rešili svojo podobo brez pomoči kraljev in dvorov. In ne samo, da nismo nikoli nikogar teptali in zaslužnjevali, ampak smo celo sami sebe zmeraj zanemarjali in si stresali pepel na glavo, tudi takrat, ko tega ni zahteval cerkveni obred.

Da smo svojo podobo kazili in da jo še zmeraj znamo sijajno maličiti, je res, a prav to je čudežno, da smo ti nagnusni sposobnosti ohranili svojo samobitnost.

Glede nevarnosti mitizacije, ki jo (ne vem kje) Alojz Rebula zasledil v mojem pojmovanju slovenstva, pa je zanimivo, kaj pravi on, ko odgovarja uredniku. »Slovenci se lahko povzpnejo na Triglav biti samo po slovenski smeri.«

To je sijajno povedano, vsa čast, vredno je Rebule, ampak, prosim, kako daleč smo od mita?

»Slovenec, ki bo hotel zrasti v polnost duha, bo

to lahko dosegel samo skozi slovenski medij.«

Imenitno. Strinjam se z obema definicijama. Triglav biti je polnost duha, to, kar je bila poprej slovenska smer, je zdaj slovenski medij.

Vendar ne bo napak, če naredimo preprost silogizem. Najvišji človekov smisel je težnja, da doseže polnost duha. Polnosti duha pa ne moremo doseči brez slovenskega medija. To se pravi, da je slovenski medij enakovreden polnosti duha, kajti brez njega bo ta polnost zame za zmeraj nedosegljiva.

Kaj se temu ne pravi postavljati slovenstvo na oltar?

Cesa sem potem jaz bolj kriv?

Tako bi lahko nadaljevali. Recimo ob stavku, ki pravi, da obstaja nevarnost, »da slovenski kulturnik identificira svoje slovenstvo s svojo duhovnostjo«. Kakó je to povezal z mojim mitom, ne razumem; takšnih miselnih skokov nisem vajen.

Kaj bo v prihodnosti z narodi, ne vem. Mogoče se bodo stopili, mogoče tudi ne, na univerzi so nas na primer učili, da že kraj in podnebje določata somatične in duševne razločke ljudi. No, o tem nisem govoril, rekel sem samo, da ni nujno, da bi jutri socializem moral zavreči narodnost kot vrednostno kategorijo. Če bomo res ustvarili boljše človeško družino, potem bo v novi skupnosti moral biti velik narod takó duhovno velik, da bo cenil osebnost majhnega občestva. Če pa takó duhovno velik ne bo, potem bomo imeli samo novo cesarstvo, proti kateremu bosta odpor in upor plemenita dolžnost, kakršna sta danes, narod pa zlahtna kategorija, ki naj velja takó dolgo, dokler nimamo zlahtnejše.

Glede te kategorije pa bi zelo rad vedel, kje vidi Alojz Rebula nevarnost, da postane danes kulturniku slovenstvo »narcisovo ogledalo«.

Tukaj v Trstu?

Na Koroškem?

V Republiki Sloveniji?

Prosim lepo, umetni ognji, prav, a takšne rakete so preveč podobne blufu.

Zdaj pa še nekaj besed o reviji. Zagovarjam avtohtonost in jo bom zagovarjal, dokler levo usmerjeni ljudje ne bodo imeli skupnega ognjišča za duhovno rast skozi »slovenski medij«. Kominform in zdaj spojitve s socialistično stranko sta nam upuščala zavesti; zato rabimo, dragi Alojz Rebula, revijo, ki bo mislila, kako bi rešila mlačne. Zakaj gorečnejši so že rešeni!

Zato tiste tirade o anagrafskem uradu, itd. nimajo nobene vrednosti. Prav takó nima smisla poudarjati, »da ima polnopravno kulturniško legitimacijo med nami vsak, ki je poprijel za narodno delo v našem razdejanem vinogradu, razdejanem tudi od legijona najbolj avtohtonih narodnih odpadnikov.«

Jaz, prosim, takšne legitimacije nikomur ne odrekam in je nikoli nisem odrekal, čeprav so jo večkrat drugi meni. Trdim pa, in to že dolgo, takó pred Alojzom Rebulo kakor pred nešteto drugimi, da če hočemo rešiti vsaj tiste odpadnike, ki bi rešitev sprejeli, potem tega ni mogoče početi z utopistično revialno simbiozo, kakršno si zamišlja Alojz Rebula od Tokov sém.

Naj torej živi Most, prihodnost pa bo, upam, dala meni prav. V tem upanju Alojzu Rebuli odpuščam takšna leporečja, kakršna je na primer tisto o vihtenju »kadičnice z naftalinom pred oltarčkom svoje lastne preteklosti.«

Igrati »na karto človeka«? Saj, a na kakšno karto vendar igram, če ne na človeško?

Pa še o moškem pogumu, da bi se odtrgal »iz varnega zaledja«. Saj ima vendar tudi Alojz Rebula zaledje, samo da je njegovo drugačno od mojega. Takó »horizontalno kakor vertikalno« je različno od mojega, a je zaledje!

Ce bi čutil potrebo po tistem zaledju, ki je zdaj njegovo, b' ravnal, kakor ravna on. Upam, da o tem ne dvomi. Zakaj če je o tem samó malo podvomil, potem ima njegova beseda zaledje zelo zoprn pomen.

A na to zdaj nočem misliti; saj če bi na to pomislil v začetku, ne bi sploh odgovarjal.

Hvala za gostoljubnost.

Trst, 24. maja 1965.

Knjižica „Izgubljeni poklic“

Pred dnevi je izšla nova knjižica z naslovom »Izgubljeni poklic«. Spisal jo je Carlo Viglietti, priredil in prevedel pa Tone Vedé. Avtor knjižice je bil duhovnik in mnogo let osebni tajnik sv. Janeza Bosca. Kot že naslov pove, obravnava knjižica zgodbo mladega človeka, ki je čutil v sebi duhovniški poklic, pa si je ta poklic zapravljal, in sicer po materini krivdi. Mati mu je skušala na vse mogoče načine prepričati, da bi postal duhovnik. Grozila mu je celo s samomorom, če jo zapusti in odide nazaj v samostan. Tako se je mladenič odločil, da ostane pri materi. Iz obupa pa je začel veseljačiti in si tako pokvaril zdravje. Vendar je umrl spokorjen in v milosti božji ter celo z redovnimi zaobljubami, kot mu je prerokoval osem mesecev pred smrtjo don Bosco.

Namen knjižice je opozoriti mladeniče na važnost duhovniškega stanu in trdnost v prizadevanju, da ga dosežejo. V tem pogledu je bila knjižica prav potrebna, ker je znano, da postajajo duhovniški poklici tudi za nas in v slovenskem narodu na sploh vedno bolj redki. Vendar bi si želeli, da bi kdo spregovoril o tem tudi na bolj modern, sodoben način, kajti ta knjižica je napisana v hudo zastarelem, sentimentalnem slogu, kakor je bil v navadi pred mnogimi desetletji, da ne rečemo pred sto leti. Zato je njena govorica že precej tuja današnji mladini. Naši mladini pa bi bilo treba spregovoriti v njenem modernem jeziku in duhu. Sodobno krščanstvo in tudi duhovništvo gleda na življenje in na njegove probleme bolj vedro in bolj pogumno, pa tudi bolj stvarno, zato se bo marsikomu zdel mladenič, ki ga prikazuje ta knjižica, pomeševanje vreden slabšč.

Kot vse knjižice te serije se tudi ta odlikuje po precej lepem jeziku. Motijo le nekatere tiskovne napake, ki pa jih ni veliko, in pa fonetično pisanje tujih imen. Na to grdo napako teh knjižic smo že večkrat opozorili. Slovensčina spoštuje pisavo tujih imen v taki obliki, kakor so v izvirniku, zato vpliva zelo neprijetno, ko najdemo v teh knjižicah vsa imena in priimke dosledno poslovenjene, prevedene v slovenske oblike in napisane fonetično, od don Bosca naprej. S tem pa

se po nepotrebnem daje tako šibki jezikovni čut mnogih bralcev.

Naslovna stran in risbe so delo slikarja Jožeta Beraneka.

Kaj bo igralo Slovensko gledališče

V prostorih Kulturnega doma je bil pred kratkim informativni sestanek, ki ga je sklicalo vodstvo Slovenskega gledališča v Trstu in na katerem je razložilo glavne smernice in okvirne meje gledališkega repertoarja za prihodnjo sezono. Sestanek so se udeležili tudi kritiki in nekateri ljubitelji gledališča. Prof. Rado Ravbar je poročal o stanju Slovenskega gledališča glede na število igralcev v ansamblu in obveznosti. Naglasil je, da je 10 premier v sezoni preveč za ansambel Slovenskega gledališča, ki je dalo doslej v tej sezoni 93 predstav.

Potem je umetniški vodja Slovenskega gledališča Josip Tavčar prikazal okvirni program za prihodnjo sezono, ki bo trajala od 1. oktobra do 31. maja. Predvidenih je 7 premier, poleg tega pa še pasionska uprizoritev po vzoru letošnje in trije umetniško-informativni večeri v Mali dvorani. Na teh večerih bodo člani gledališča seznanjali javnost, zlasti ljubitelje moderne gledališke umetnosti, z novostmi dramskega ustvarjanja. Vodilno načelo repertoarja za prihodnjo sezono je naslednje: ena slovenska novost, eno delo iz slovenske klasike, ena mladinska igra, dve deli iz italijanskega repertoarja, od tega eno klasično in eno moderno, ter dve deli iz svetovne dramatike, od katerih eno komično in eno dramatično; po možnosti bo eno teh del vzeto iz slovenske dramatike.

Dr. JAKOB SOLAR ODLIKOVAN

Papež Pavel VI. je odlikoval slovenskega slavi-sta dr. Jakoba Solarja, prej profesorja v škofo-vih zavodih, zdaj pa kanonika ljubljanskega stolnega kapitlja, za svojega hišnega prelata. S tem mu je hotel dati priznanje za njegovo znanstveno delo, ki ga je opravljal kot duhovnik.

GOSPODARSTVO

Hruške v državah SET-a

V državah SET-a je bil lani dosežen naslednji pridelek hrušk:

Italija	10.808.000 stotov
Nemčija	4.836.000 stotov
Francija	3.200.000 stotov
Nizozemska	1.100.000 stotov
Belg. Luks.	66.000 stotov
skupaj	20.010.000 stotov

Ta pridelek je za nekaj nad 2 milij. stotov višji kot l. 1963. Za več kot polovico te količine se je povečal pridelek v Italiji, dvignil pa se je v vseh šestih državah. Številke pa povedo, da presega pridelek hrušk v Italiji skupno količino pridelka ostalih 5 držav. Tudi mladih hruškovih nasadov je v Italiji več kot v ostalih državah SET-a.

Pridelovanje hrušk nam nudi isto podobo, kot pridelovanje jabolk. Pridetek hrušk se v Italiji tako naglo dviga, da moramo v kratkih letih računati s prevelikim pridelkom, ki bo povzročil krizo, ker hrušk ne bo mogoče oddati po cenah, ki bi krile proizvodne stroške. Na mnogo višji izvoz ni računati, ker se v vseh državah pridelek veča.

Lani je dosegel italijanski izvoz hrušk nekaj nad poldrugi milijon stota in je v primeri s prejšnjim letom upadel za par vagonov blaga, a po vrednosti se je dvignil za nad eno milijardo lir in dosegel skoraj 15 milijard lir. Nad polovico izvoza je šlo v Zah. Nemčijo, ki je sprejela 881.461 stotov, Anglija 188.864, Francija 177.181, Avstrija 145.359, Švica 15.485 in druge države 110.247 stotov.

Izvoz v Švico je bil nizek, ker je Švica sama imela bogato letino. Italija izvažala hruške tudi v Prednjo Azijo in v mnoge afriške države. — Srednja cena izkupička je znašala 97 lir za kg.

V Italiji pridelujejo hruške sicer v vseh provincih, a glavni pridelek dajo tri sosedne province Bologna, Ferrara in Ravenna, kjer pridelajo 41% vseh hrušk; največ v Bologni s 19%. Po približno 5% pridelka odpade tudi na province Verona, Bocen in

Nad 5 milijard za jagode

Lansko leto (1964) je dobila Italija za izvoz jagod nad 5 milijard lir: nekaj nad 3 milijarde iz Nemčije, poldrugi milijardo iz Švice in okoli pol milijarde od drugih. Celotni izvoz je znašal 210.657 stotov.

Razdeljeno po provincih je najvišja proizvodnja v Veronski provinci, kjer je dosegla lani 181 tisoč stotov. Sledijo Bologna s 147 tisoč stoti, Forlì s 76, Ferrara 50, Rim 36, Cuneo 27 tisoč stotov in vse ostale province skupaj okoli 50.000 stotov, tako da je znašal celotni pridelek okoli 625.000 stotov. — Iz številke proizvodnje in izvoza razvidimo, da je notranji trg porabil okoli 2/3 pridelka, izvožena pa je bila ena tretjina.

Pridelovanje jagod narašča. Pridelek je znašal leta 1963 439.000 stotov, lani pa se je dvignil na 625.000 stotov. — Najvišji hektarski donos so dosegli v Veroni in sicer 98,7 stotov. — Gojijo predvsem francoske sorte.

Trident. Mnogo mladih nasadov pa je v zadnjem času nastalo v ostalih provincih Benečij.

Okoli 70% vsega pridelka hrušk dobijo iz strnjenih hruškovih nasadov, ostalih 30% pa iz mešanih, ki pa se krčijo. — Od sort prispevajo k izvozu največ viljamovka polleti, kaizerca v jeseni in »passa crassana« pozimi in spomladi (tudi še maja). Tehnika konzerviranja je bila namreč zelo izpopolnjena. Tudi na Biljenskih gričih, vzhodno od Vrtojbe-Sempetra pri Gorici, so zasadili mnogo tisoč drevesc sorte »passa crasana«, a ni izključeno, da bo ta sorta prepozna.

KITAJSKA SVININA NE PRIHAJA V ITALIJO

Pisali smo o menjalni trgovini med Kitajsko in Italijo: svinina za traktorje in ujetna gnojila. Vlada je pojasnila, da so napravili zadevne poskuse, ki pa so se izjalovili, ker je zdravstvena kontrola zavržla kitajsko svinino in so jo morali uničiti. — Kitajska bi rada dobila italijanske traktorje med drugim z zamenjavo za igrače.

KONGRES O BRESKVAH

20. julija se bo začel v Veroni mednarodni kongres za breskve. Razpravljali bodo o vseh vprašanjih, ki imajo kakšen pomen za gojenje breskev: od podlag in žlahtnih sort, vzgojnih oblik, sort, načinov gojenja in gnojenja, uničevanja parazitov in zdravljenja do razredčevanja plodov, obiranja, trgovine, konzerviranja, itd. O vsem tem bodo 4 dni razpravljali. Končno pa si bodo ogledali še razne sadovnjake in naprave. Pri razpravah bodo dovoljeni italijanski, francoski in angleški jezik.

V Italiji se manjša konsum mesa

Na svojem občnem zboru je Zveza italijanskih mesarjev ugotovila, da se je v l. 1964 zelo skrčila prodaja mesa in da ni zadostna domača prireja goveje živine.

Vzroki skrčenja mesne potrošnje so različni. Meso, t. j. govedina je draga, in kdor ima stalne srednje dohodke, si more zdaj privoščiti še manj mesa. Mnogim pa so se dohodki skrčili, zlasti zaradi krize v industriji, ki ne prizadene samo tam nastavljenih, marveč tudi pomožne panoge in tudi trgovce, ki zaradi skrčenja konsuma manj prodajo. Med mnoge popolnoma ali delno brezposelne pa ne smemo šteti samo tistih, ki so izgubili delo, marveč tudi tiste mlajše delovne sile, ki čakajo na prvo zaposlenost.

Da italijanska živinoreja ne priredi doma dovolj govejega mesa in da ga je potrebno uvoziti velike količine, je splošno znano. Javnost pa se ni zavedala, da je potrebno uvoziti celo več kot polovico govedine. V tem se kaže, da je italijanska živinoreja prešibka, premalo razvita. Hkrati pa se manjša potrošnja drugih vrst mesa, zlasti svinine, perutnine in ovčjega mesa ter jajc, dragocenih beljakovinsto-proteinskih živil, ki so sorazmeroma poceni.

KRIŽANJE CHAROLAIS - JERSEY

Goveja pasma Charolais (šarolè) je svetovno priznana francoska pasma za meso. Danes, v dobi pomanjkanja govejega mesa, uporabljajo to pasmo zelo izdatno za križanje z drugimi pasmami, ker so ugotovili, da pasma Charolais v polni meri prenaša svoje lastnosti na druge pasme. — Široke poskuse v tem oziru delajo v Jugoslaviji, v zadnjem času pa tudi v Angliji, čeprav so Angličani zelo zaljubljeni v lastne goveje pasme in sploh niso verjeli, da je tudi drugod mogoče kaj dobrega, a i celo boljšega. Ko so se posrečila križanja med Charolais in angleško pasmo Ayrshire, je nek živinorejec poskušil križanje med Charolais in kravo Jersey, pri kateri se skoraj vsa porožita krma spremeni v mleko, vsaj ako bi sodili po dosedanjih izkušnjah. Tudi navedeno križanje je izpadlo že o uspešno.

Pričakujejo da bo angleški kmetijski minister sedaj dovolil, da se sme uporabiti za križanje v svrhu večje proizvodnje mesa več bikov Charolais, ker imajo z njimi večje uspehe kot z domačo pasmo Hereford.

KUNCEREJCI SE ORGANIZIRAJO

V Jugoslaviji je deževalo in ponekod še deluje »organizacija rejcev malih živali«, med katere spadajo tudi domači zajci ali kunci. — Sedaj, oziroma 28. aprila 1965, je bila ustanovljena v Bologni italijanska državna zveza kuncerejcev, ki bo zastopala njihove interese tako trgovsko kot pravno.

VARLJIVO IZBOLJŠANJE VINSKEGA TRGA

Vlada je odločila, da morajo destilerije plačevati po 550 lir za en odstotek alkohola v vinih, katera sprejemajo z destilacijo po fiskalno ugodnejših pogojih. — Ta odločba je imela za posledico, da je trgovina z vinom nekoliko oživila in so cene boljših vin nekoliko zrastle. Poživljenje trga pa je trajalo le malo časa, ker se je kmalu izkazalo, da destilarne ne morejo prevzeti mnogo vina, ker so že močno založene. — Zopet je zavladalo mrtvilo.

PRED RJO VARNA PŠENICA

Rja ne napada pšenične sorte »Mendos«, katero je vzgojil prof. I. A. Watson na univerzi v Sidneyu (Avstralija). Pr' primerjalnih poskusih je da ta sorta v Avstraliji najvišji hektarski donos, in sicer 68 stotov zrnja. — Sorto »Mendos« so začeli preizkušati tudi v Evropi, a poskusi še niso zaključeni, ker hočejo ugotoviti, če je sorta odporna tudi proti takim vrstam rje, katerih v Avstraliji ne poznajo, v Evropi pa so. Če bi mog' sejati samo pšenične sorte, katerih rje ne napadajo oziroma jim ne škodijo, bi lahko povsod povečali hektarske donose in bi bil s tem napravljen velik korak naprej k zagotovitvi prehrane za hitro množče se človeštvo.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Fašistovska zveza za Furlanijo je sklenila, da morajo odstopiti vsi občinski sveti, ki se nahajajo v rokah Ljudske stranke. Poslala je javen poziv na strankine predstavnike, ki so se zbrali na posvetovanje v Videm.

Po kratki razpravi so sklenili poslati svojim občinskim svetom poziv, naj odstopijo, ker je v danih razmerah nemogoče delovati.

Il Friuli Fascista je pisal, da morajo občinski sveti nemudoma odstopiti, da ne pride do spopadov. »V soboto zvečer ne bo ob-

160. Dr. E. BESEDNJAK

stajala niti ena ljudovska občina,« je zagrozil list.

Pripomnimo, da so bile v Furlaniji tri četrtine vseh občin v rokah Ljudske stranke. V 48 urah vsi občinski sveti ljudovcev odstopili.

Samo v občinah Precenico in Sedegliano se županstvo ni hotelo ukloniti ukazu. Zato so fašisti uporabili vojaško silo in Narodna obramba je zasedla občinske hiše. Ob odstopu so ljudovci sklepali protestne resolucije in priobčili proglase na prebivalstvo.

Fašisti so pa demonstrirali, razobešali zastave in dali zvoniti. Narodna obramba s svojimi pet sto tisoč vojaki je bila vsekakor izvrstno politično orodje.

NA GORIŠKEM

Poziv fašistov, da morajo odstopiti vsi občinski sveti, ki so v rokah italijanske ljudske stranke, se je raztegnil tudi na Goriško.

Na podlagi tega poziva so odstopili občinski odbori v Villesse, Mariano, Moraro, San Lorenzo di Mossa, Mossa in Chiopris. Fašistovska stranka je sklenila, da prevzamejo

vodstvo občin domačini.

Nadaljnjih posegov v občinsko politiko Slovencev na Goriškem ni bilo, če ne upoštevamo nekaj prav grobih slučajev. Uradni list je prinesel odlok ministrskega predsednika Mussolinija s katerim se odstavlja župan iz Medane Josip Gradnik. Njetove »krivde« so bile sledeče:

1. Josip Gradnik je v izvrševanju svojih poslov rovaril proti državi.

2. Dvojezični napis na občini je dal pred kratkim preložiti, tako da je ostalo italijansko besedilo skrito.

3. Proti odredbam prefekta je priobčil razglas samo v tujem jeziku.

4. Ti dogodki so vzbudili med prebivalstvom Medane in sosednih občin živo gibanje, ki bi bilo povzročilo hude nereda, da ni pravočasno posegel vmes podprefekt iz Gradiške in pomiril duhove.

5. Podprefekt se je podal v Medano, toda dasi je bil župan obveščen o prisotnosti podprefekta na občini, ni maral iti tja in je bil zato suspendiran od svojih poslov.

Tako se je glasilo poročilo, ki ga je predložil Mussolini kralju. Vlada ima pravico, da odstavlja župane, ki se pregrešijo proti zakonom, toda navesti mora kazniva dejanja, ki jih je župan zakrivil.

Odsek fašistovske stranke v Dolenjah je prisilil občinski svet v Kožbani, da odstopi. Župan in odborniki so se morali vdati. Ravno tako so poročali, kako je bil protizakonito odstavljen predsednik županske zveze Anton Mikuž. Urednik Nove dobe Bandelj je prijaznega župana Bavdaža iz Kanala spravil ob župansko službo.

ZNAČILNA OKROŽNICA

V ostalem lahko rečemo, da fašizem ni odstranjeval slovenskih občinskih svetov. Polnoma drugačna pa je bila politika do pristajev Ljudske stranke. Ne samo v Furlaniji temveč tudi v drugih deželah so fašisti prisilili ljudovce, da izstopijo iz občinskih svetov.

Da ima vlada proti njim posebne načrte, je bilo razvidno tudi iz neke okrožnice, ki jo je razposlalo notranje ministrstvo na vse orožniške postaje države. Okrožnica je prišla slučajno v roke ljudovcev in se je glasila:

»Prosim, da mi določite popoln seznam vseh katoliških krožkov in vseh sedežev ljudovskih organizacij, nahajajočih se na ozemlju, ki je podvrženo oblasti vašega poveljstva. Prosim, da navedete nastopne podatke o vsakem krožku in vsaki organizaciji posebej: 1. ime krožka in sedeža organizacije; 2. kje se nahaja; 3. natančne osebne podatke o tajniku in o predsedniku; 4. delovanje, ki ga razvija krožek ali organizacija; 5. če izpoveduje načela, ki so nasprotna fašistovski vladi; 6. dan ustanovitve in 7. število članov.«

Popolo je prinesel okrožnico in rekel, da ve dobro, kaj misli vlada ukreniti s katoliškimi krožki, ki so nasprotni fašistovski vladi. »Prisostvujemo začudenju duhu nasilja in sovraštva, ki ga slepo podpihujejo določeni časopisi,« je napisalo glasilo It. ljudske stranke.

»Ti dogodki vzbujajo v ljudski duši vtis, da se ni mogoče več naslanjati na postavo in da ni več zaščite zakona. Stojimo pred uničevalnim in protizakonitim delom, ki nasprotuje namenom vlade same. Na tej podlagi sovraštva in predrznosti ni mogoče zidati,« je še pisalo omenjeno glasilo.

(Dalje)

Mladi duhovnik se ni mnogo razumel na dragocene kamne, toda Maharadžov diamant je bil tako sijajen, da je govoril sam zase.

Duhovnik je kot očaran strmел v bajno lepoto dragulja in misel na njegovo neizmerno vrednost mu je zmedla duha. Dobro je vedel, da bi lahko z denarjem, ki bi ga dobil zanj, zgradil lepšo katedralo kakor sta elyska ali kölnska. Če bi mogel razpolagati z njim, bi mu ne bilo treba več trpeti pomanjkanja in lahko bi se čisto posvetil svojemu bogoslovnemu študiju, v miru in udobnosti. Zatopljen v te misli je vrtel med prsti dragulj, ki je metal vedno bolj žareče žarke, ki so ga zadevali prav v srce.

Pogosto se odločimo za odločilna dejanja v hipu in brez sodelovanja razuma. Tako se je zgodilo tudi mr. Rollesu. Naglo se je ozrl naokrog, in ko ni opazil drugega kot vrt, poln sonca, visoka drevesa in spuščene zavese na hišnih oknih, je zaprl tok, ga vtaknil v žep in odhitel kot tat proti svoji študijski sobici.

V prvih popoldanskih urah je prispela policija s Harryem Hartleyem. Vrtnar se je hudo prestrašil in je končno pokazal, kam je skril svoj zaklad. Identificirali so dragulje in napravili v Harryevi navzočnosti inventar. Mr. Rolles je bil zelo slovesen in je radevolje povedal, kar je vedel o vsej zadevi. Rekel je, da mu je zelo žal, da jim ne more biti v večjo korist.

»Vendar mislim, da bo vaša preiskava kmalu končana,« je pristavil.

»Nikakor ne,« je odvrnil eden izmed policijskih častnikov, Skot po rodu. In mu je povedal o drugem ropu, katerega žrtev je postal Harry. Opisal mu je tudi najvažnejše dragulje, katerih še niso našli. Največ pa je govoril o Maharadžovem diamantu.

»Če je tako, kot pravite, je vreden celo bogastvo,« je pripomnil mr. Rolles.

»Kaj, bogastvo? Deset, dvajset bogastev!« je odvrnil častnik.

»Najtežje bi ga bilo prodati,« je s skritim porogom pripomnil duhovnik. »Take reči imajo čisto svojo fiziognomijo.«

»To je res, toda če je tat le malo zvit, lahko razreže diamant v tri, štiri kose in bo še vedno dobil toliko zanje, da bo postal bogat.

17

R. L. STEVENSON

MAHARADŽOV DIAMANT

Zgodba o mladem duhovniku

»Hvala za informacijo,« je pripomnil mr. Rolles. »Ne morete si misliti, kako je stvar zanimiva.«

Častnik je nato odgovoril, da imajo v njihovem poklicu pogosto opraviti z nenavadnimi stvarmi, nakar se je poslovil.

Mr. Rolles se je vrnil v svojo sobo. Moj Bog, kako se mu je zazdela naenkrat ozka in gola! Vrgel je pogled na knjižnico in začel jemati iz nje knjige z deli cerkvenih očetov, drugo za drugo, ter jih naglo prelistavati; toda v nobeni ni našel nič takega, kar bi mu lahko služilo za navodilo v njegovem primeru.

»Ti stari gospodje so nedvomno zelo častitljivi pisatelji, a nobeden med njimi ne pozna življenja,« je pomislil. »Jaz pa sem tu, s toliko cerkvene učenosti v sebi, da bi zadostovalo za škofa, pa nisem sposoben, da bi znal kaj napraviti z ukradenim diamantom. Lepa učenost, katere nas učijo na univerzi!«

Vtaknil je knjige nazaj v predal, si posadil klobuk na glavo in odšel ven. Podal se je v klub, katerega član je bil. Tja so zahajali tudi mnogi svetovnjaki. Upal je, da bo naletel med njimi na kakšnega razgledanega in izkušenega človeka. V bralni dvorani pa so sedeli samo duhovniki, neki arhidiakon, trije časnikarji in neki pisatelj, ki se je ukvarjal z visoko metafiziko. Ti zadnji štirje so igrali na karte. Pozneje, v uri večerje, se je klub napolnil z anonimnimi in nepomembnimi ljudmi, ki so čeli navado večerjati v njem. »Nobeden izmed teh mi ne bi znal nič bolj svetovati v moji delikatni zadevi, kakor bi si znal jaz sam,« je pomislil mr. Rolles.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Inter obdržal evropsko prvenstvo

(POSEBNO POROČILO IZ MILANA)

V četrtek zvečer, 27. maja, je več kot 75-tisoč navdušenih gledavcev v Milanu prisostvovalo zanimivi finalni nogometni tekmi za pokal evropskih prvakov. Srečali sta se v dežju pod vodstvom res odličnega švicarskega odnaka Diensta ekipa Inter iz Milana, lanske evropski in svetovni prvak, ter odlična portugalska enajstorica Benfica.

Inter je nastopil v naslednji postavi: Sarti, Burgnich, Facchetti (1), Bedin, Guarnieri, Picchi, Jair (2), Mazzola (3), Peirò (3), Suarez (2) in Corso (1). V oklepaju smo navedli število zabitih golov v predtekmovalju (en gol sta zabila tako Domenghini kot Milani). Benfica pa je igrala z naslednjimi igralci: Costa Pereira, Cavem, Raul, Cruz, Germano, Neto, Coluna (2), José Augusto (5), Torres (9), Eusebio (9) in Simoes (2).

Ze sama navedba portugalskega napada in število golov pove, da je Benfica zares vigrana ekipa. Portugalci so v predtekmovalju porazili luksemburškega prvaka Arisa, obkralj s prepričljivim 5-1! Po neodločenem izidu (1-1) v Švici je Benfica porazila doma moštvo Chaux-de-Fonds z glaskim 5-0! Tudi Real Madrid je klonil vigranim Portugalcem (1-5!), čeprav je zabeležil zmago v Madridu (2-1). Madžarski prvaki Vasasa iz Gyoe- ra so bili prešibki in so v obeh srečanjih odšli poraženi (prvič 0-1 in drugič 0-4!). Letošnji Inter pa ni bil tako blesteč. Porazil je Dinamo iz Bukarešte v obeh tekmah (6-0 in 1-0) ter škotske prvake Rangers (3-1). Toda v povratni tekmi v Glasgowu so črnoplavi doživeli poraz (0-1). Tudi v polfinalu je Herrerova ekipa klonila na Angleškem (1-3); le »čudež« v Milanu je omogočil, da so Peirò, Corso in tovariši izbojevali nepričakovano zmago: 3-0!

Benfica je res zaigrala zelo lepo in obrambni igralci Interja so imeli precej težav. Ker pa so Picchi, Facchetti, Sarti in ostali zares prvovrstni branilci, so bili vsi prodori Eusebia, Torresa ter ostalih neuspešni. Povsem nepričakovano, čeprav je Inter tu pa tam napadal, pa je Jair (v 42') zabil odločilni gol. Tekma je postala še bolj napeta, toda odhod poškodovanega vratarja Costa Pereira je zapečatil usodo Portugalcev. Inter se je še bolj zaprl v obrambo in uspešno odbil vse napade Benfice. Kljub veselju zaradi končnega uspeha je bila večina prisotnih razočarana zaradi slabe igre domačinov. Znano pa je, da da Herrerova ekipa vse iz sebe le, ko je skrajna sila. Iskreno povedano, ni nihče upal, da si bo Inter po hudem porazu proti Liverpoolu tudi letos ohranil častni naslov najboljšje evropske ekipe, in vendar so črnoplavi uspeli.

Vsi se zdaj sprašujejo, če je prišla končno zlata doba za italijanski nogomet, upoštevajoč tri zaporedne zmage: Milana leta 1963 v Londonu (porazil je Benfico z izidom 2-1) ter Interja lani na Dunaju (3-1 proti Real Madridu) in zdaj v Milanu proti Benfici, ki je bila evropski prvak tako

leta 1961 (3-2 proti Barceloni v Bernu) kot leta 1962 (5-3 proti Real Madridu v Amsterdamu). Navijači zdaj skrivaj upajo, da je Inter začel pohod na častni višek Real Madrida, petkratnega evropskega prvaka od leta 1956 pa do leta 1960. Zaman so se Špancem protivile naslednje ekipe: dvakrat francoski Reims, (3-4 v Parizu leta 1956 in 0-2 v Stutgardu leta 1959), Fiorentina (0-2 v Madridu), Milan (2-3 v Bruslju) ter nemška enajstorica Eintracht iz Frankfurta (3-7 v Glasgowu). Težko je zdaj reči, če bodo Herrera in igralci temu kos, ker vse ekipe so zdaj močnejše in vedno bolj hrepeljo po tem častnem prvenstvu.

D. T.

ŽENA IN DOM

Moda za vas

Prelistajmo malo modne revije in ugotovimo glavne tendence letošnje sezone:

Kot material, iz katerega so izdelane dneвне in večerne obleke, jopice, bluže, celo kopalni kostumi, so se uveljavile letos pletenine — iz bombaža, volne ali sintetičnih vlaken. Lahko rečemo, da je ta novost posrečena. Kvačkana ali rahlo pletena obleka enostavnega kroja je elegantna in praktična. Seveda ni za vsako postavu in malo bolj krepka ženska se ji mora odreči.

Druga karakteristika so motivi in barve poletnega blaga: enotnih barv je malo in med njimi prevladujejo bela, rumena, sinja in rožnata; vse drugo pa je v znamenju pisanih motivov, manjšega ali večjega izrazitega ali stiliziranega cvetja in geometričnih likov. Po mojem mnenju so enobarvne obleke, ki jih nosimo v mestu, veliko bolj elegantne, toda zakaj si ne bi privoščile tudi majhno spremembo? Paziti moramo na izbiro: ne pozabimo na pravilo, da so veliki in izraziti motivi le za visoke in vitke ženske; manjše se morajo odločiti za drobne motive in mile barve.

Se nekaj označuje letošnji modni trg: ogromna izbira kopalnih kostumov. Ironija usode je hotela, da sonca in toplote še ni bilo in noče biti. Tako so zaloge v trgovinah še polne in izbrale si bomo lahko model, primeren za našo postavu. Nekaj novosti je letos pri enodelnih kopalnih oblekah: nekatere so celo pletene, druge imajo pletene vložke v pasu, nekatere imajo vertikalno ob straneh večje izreze; barvnih variant je ogromno in motivov tudi. Dvodelne kopalke — bikini — še niso zatonile: meter v roke in malo samokritičnega duha. Če imate v pasu največ do 64 centimetrov, si lahko kupite tudi bikini, če ne, pa enodelno kopalno obleko in naj vam ne bo žal za nekaj centimetrov zagorele kože manj.

MM

Razgovor med nami

Kako naj odvadim svojega zaročenca ljubosumnosti? Niti govoriti ne bi smela več z nikomer, niti s svojimi bivšimi sošolci in s sosedi, takoj je užaljen in grozi, da me bo pustil, ker me noče za ženo. Če me slučajno kdo pozdravi, kadar greva kam skupaj, me začne takoj zasliševati, kdo je bil ta in kaj sem imela z njim. Če sva na ulici ali v javnem lokalu in se mu zazdi, da sem se kam ozrla, kamor se po njegovem ne bi smela, začne takoj »že vem, kam gledaš, ti ugaja, ali ne?« in se je pripravljen prepirati. Drugače je pa prav simpatičen in lep fant. Bojim se le, da mi bo življenje z njim zaradi njegove ljubosumnosti težko.

Mira

Pa te ma tvoj fant resnično rad? Malo ljubosumja je v vsaki ljubezni, a obstajati mora tudi zaupanje, ki odganja neutemeljene sume. In ti, si prepričana, da mu nehoti z lahkomišelnim obnašanjem ne vzbujáš sumov? Če ti je veliko do njega, mu dokaži, da je on prvi med vsemi. Če ti hoče zaupati, ga ne bo motilo, tudi če boš govorila z drugimi. Veš, zaupanje je tak cvet, ki ga morata oba negovati, eden sam ga ne ohrani pri življenju.

MARTINA

Iz Gorice

PEVMA

Včeraj sta se poročila v farni cerkvi Radinja Gracijela iz Pevme in trgovski potnik Aldo Vižintin iz Sovodenj. Zenitovanjskih gostov je bilo kar obilo. Radovednežev pa tudi, ker ni bilo pri nas že tri mesece nobene poroke. Mlademu paru želimo obilo sreče!

Pevma je dobila zadnje čase še neko drugo prvenstvo. Pri nas imamo kar deset kandidatov za upravne volitve, ki so porazdeljeni na različne liste. Toliko jih menda ni v kaki drugi vasi, posebno če pomislimo, da nismo občina zase, ampak spadamo pod goriško. Kazalo bi torej, da so pri nas sposobni ljudje ali pa da stranke ne morejo dobiti drugod svojih kandidatov. Strankarska razcepljenost slovenskih volivcev je v Pevmi tudi značilna. Možaki modrujejo, da je škoda, ker ni prišlo do slovenske skupnosti kot za deželnozborske volitve.

SVOJEVRSTEN PROTEST

V ponedeljek proti poldnevju so zaslišali vsi stanovalci v okolišju Rdeče hiše svoje vrste mačje godbe. Do'ga vrsta obloženih tovornjakov, ki so čakali na italijanski strani za carinski pregled, je začela vsa obenem pritiskati na trobila, da je odmevalo še daleč čja proti Rožni dolini.

Številni obmejni prehodniki so se začudenj spraševali, kaj ta hrušč in trušč pomenita. Pojasnila so dobili prav kmalu. Cariniki so namreč napovedali 48-urno stavko in so jo izvajali na ta način, da so prav z vzorno počasnostjo pregledovali tovore. Vozniki so morali čakati po več ur na pregled, dokler jim ni pošla potrpežljivost in so začeli trobiti v znak protesta. Vpili so tudi, da imajo cariniki večje plače kot oni in da s svojim načinom stavke samo škodijo kamionistom. Spor med kamionisti in cariniki pa se še ni podelgel, ker slednji nameravajo še stavkati.

Iz Trsta

PRVI NASTOP »GLEDALIŠČA MLADIH 65«

V sredo zvečer je priredilo »Gledališče mladih 65« svoj prvi nastop. V Kulturnem domu je odigralo dramo Erwina Sylvanusa »Korczak in otroci« in priredilo »Montažo pisem na smrt obsojenih«. Poročilo o nastopu bomo prinesli prihodnjič. Zaenkrat lahko le zapišemo, da je bil nastop zelo uspešen in je potrdil resne namene te skupine.

DIJAKI BODO IGRALI MANZONIJEVA »ZAROČENCA«

Prejeli smo:

Slovenska radijska postaja v Trstu nudi letos dijakom slovenskih višjih srednjih šol edinstveno priložnost, da se izkažejo pred najširšim krogom poslušavcev: v soboto ob 21. uri je namreč na sporedu prva oddaja radijske priredbe znamenitega romana Alessandra Manzoni »ZAROČENCA«, ki nam ga bodo podali prav naši študentje.

Gre za izvirno pobudo, na katero javnost posebej opozarjamo. Ze doslej smo namreč imeli ob zaključku šolskega leta nekajkrat priložnost prisostvovati odrskim nastopom naših tržaških študentov, ki so se pa letos pod vodstvom prof. Jožeta Peterlina odločili za vse večji podvig. V 16 nadaljevanjih nam bodo namreč predstavili celoten Manzonijev roman, ki ga je po prevodu prof. Andreja Budala v ta namen dramatiziral prof. Martin Jevnikar.

Časi oddaje so razvidni iz našega radijskega sporeda.

EVROPSKI NOGOMETNI PRVAKI

- 1956: REAL MADRID (Španija)
- 1957: REAL MADRID (Španija)
- 1958: REAL MADRID (Španija)
- 1959: REAL MADRID (Španija)
- 1960: REAL MADRID (Španija)
- 1961: BENFICA (Portugalska)
- 1962: BENFICA (Portugalska)
- 1963: MILAN (Italija)
- 1964: INTERNAZIONALE (Italija)
- 1965: INTERNAZIONALE (Italija)

NOGOMET V SLOVENIJI

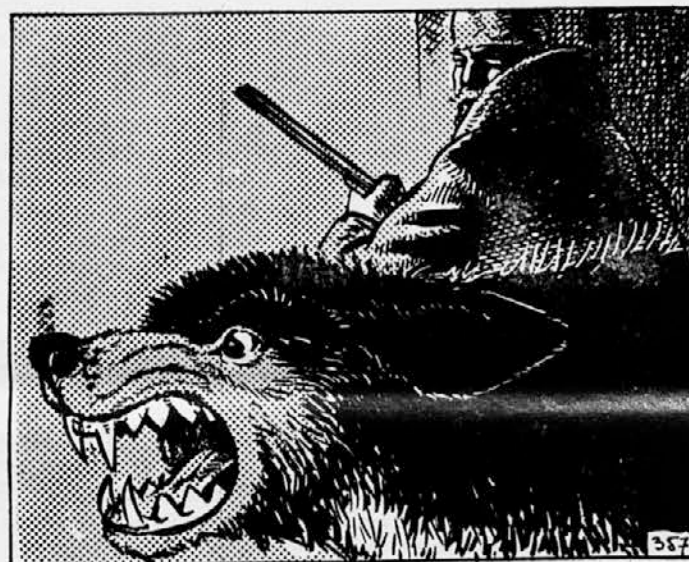
Ljubljanska »Olimpija« je v nedeljo premagala v Zenici tamkajšnji »Čelik« s 5:1 ter vodi zdaj v II. zahodni ligi s 47 točkami pred »Slobodo«, ki jih ima 44.

»Maribor« je remiziral na domačem igrišču z »Istro 2:2. Na tabeli je še vedno trdno zasidran na tretjem mestu.

»Kladivar« je spet izgubil, tokrat z »Borovom« na igrišču tega zadnjega, 0:2. Je na predzadnjem mestu.

355. Carvel je stopil v šotor po puško. Z nekakim strahom je pogledal psa. Bo odšel k volkovom? Borbe z volkovi, ki so se po krvavi sledi Bareejevih šap bližali naravnost proti malemu taborišču, se ni plašil. Bolj ga je grizla skrb za Bareeja. Če bo stekel k volkovom, bo izgubil edinega prijatelja v tej samoti. »Saj ne boš odšel, kajne?« je vprašal.

357. Volkovi so utihnili. Carvel je vedel, kaj to pomeni in je postal zelo previden. Repetiral je puško — jekleno je odjeknilo. Dolgo časa se je slišalo samo prasketanje plamenov. Naenkrat je Baree trznil in se obrnil v smer za Carvelovim hrbtom. Glavo je sklonil do ramen in njegovi dolgi beli zobje so se svetlikali med tihim renčanjem.

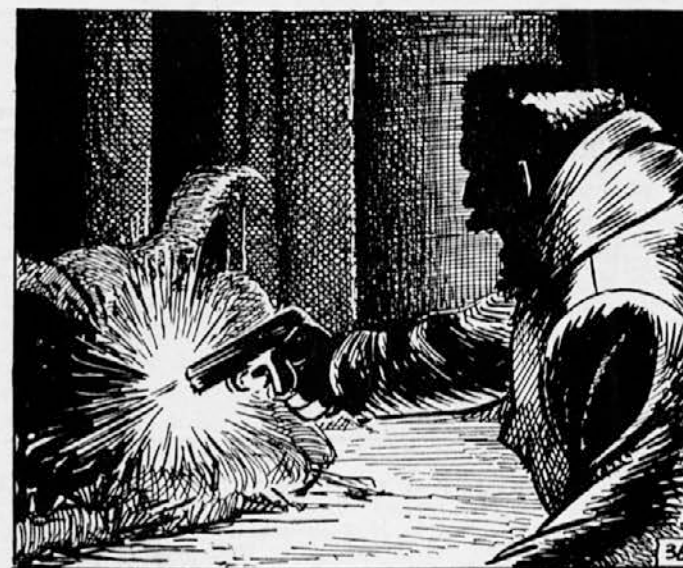
359. Zbral se je, dvignil puško k rami in začel sipati strele proti zelenkastim očem. Baree je vedel, kaj pomenijo ti strelji. Prevzela ga je blazna želja, da se vrže na vrat enemu svojih sovražnikov in planil je v temo. Carvel je prestrašeno kriknil, ko ga je gledal in zaslišal iz teme glasove boja. Baree je stekel smrti naproti!

356. Baree ni pokazal, da je razumel to vprašanje. Vedno bolj se mu je sršila dlaka na tilniku, vedno glasnejše je bilo njegovo sovraštvo po no renčanje. Ko je Carvel pregledoval puško in jo pripravljaj za strel, se je tiho, srečno smejal. Baree je najbrž slišal ta tih smeh, ker je hitro obrnil glavo in zaupno pogledal svojega tovariša.

358. Carvel se je bliskovito obrnil in ugledal grozljivo sliko. Dvoje oči se je svetlikalo v zelenkastem sijaju, in še dvoje in še dvoje — ni jih mogel prešteti. Mogoče je bilo petdeset, mogoče sto lačnih volkov! V sklenjenem krogu so pritiskali bliže. Niti vejica ni počila pod njihovimi šapami. Kaj, če bi napadli kasneje, ko bi cgenj ugasil?

360. Ni mogel več poslušati h'astanja strašnih celjusti. Odvrge je puško in pograbil za samokres. Z divjim krikom se je pognal za Bareejem v temo. Krčevito je stiskal držaj težkega samokresa in tekkel proti podivjanemu klopčiču. Nočno temo so preeskali enakomerni, številni treli, ki jih je usmerjal na slepo tja, kjer je slutil volkove.